

Universitat de Barcelona

INFORME FINAL DEL PRÀCTICUM

SIDA STUDI

Maria Piñol Grañén

2020-2021

- 1. Introducció**
- 2. Organització**
- 3. Anàlisi del context**
 - 3.1 Usuaris
 - 3.2 Serveis
 - 3.3 Fons
 - 3.4 Equip humà
 - 3.5 Ubicació i equipament
 - 3.6 Difusió i comunicació
- 4. Avaluació**
 - 4.1 Debilitats
 - 4.2 Amenaces
 - 4.3 Fortaleses
 - 4.4 Oportunitats
- 5. Proposta de millora**
- 6. Conclusions**
- 7. Bibliografia**

1.Introducció

L'informe que es podrà veure a continuació, forma part del *Pràcticum* del grau d'Informació i Documentació realitzat en el primer semestre al centre Sida Studi, concretament en el Departament de Documentació que ha durat 240 hores.

Per tal de realitzar aquest treball s'ha tingut en compte tot el recorregut, experiència i sensacions que he tingut durant l'estada de pràctiques i també tots els seminaris realitzats durant aquesta estada de temps que ens ha servit per posar les nostres experiències en comú i veure punt de vistes diferents.

En aquest treball s'intentarà analitzar el centre i les seves tasques des de la meva visió i experiència durant les 240 hores de treball a Sida Studi. A partir d'aquí, extrauré les fortaleses, oportunitats, les debilitats i les amenaces que té el centre i això em permetrà realitzar una proposta de millora per tal de plantejar al centre de pràctiques.

Sida Studi és una associació que tracta tota aquella documentació relacionada amb el VIH/sida i la sexualitat. És un centre molt especialitzat en una temàtica molt concreta i és difícil trobar centres, sobretot a nivell nacional, similars a aquest, això el fa especial i diferent.

Té un fons sobre història de la sida amb molts anys de recorregut i amb recursos amb molts suports diferents. El centre porta més de 30 anys obert, això fa que s'hagi recollit molta informació durant tots aquests anys i que el fons actual sigui molt complert.

2. Organització

Sida Studi és una associació sense ànim de lucre declarada d'utilitat pública des de l'any 1987.

Sida Studi és una associació registrada en el Registre d'Associacions de la Generalitat de Catalunya l'any 1987, també va ser una entitat de serveis a la Joventut per la Direcció General de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya l'any 1995, el centre també va ser reconegut com una entitat social pel Ministeri d'Hisenda i una entitat d'utilitat pública pel Ministeri d'Interior, l'any 1992 i l'any 1997 respectivament.

L'associació pertany a dos organismes de renom, el membre del Comitè 1r de Desembre-Plataforma Unitària ONG-SIDA Catalunya i de la Federació Catalana de Voluntariat Social.

Al rebre diner públic l'associació depèn totalment de la diputació de Barcelona, de la Generalitat de Catalunya i de l'Estat Espanyol. Com que l'associació porta tants anys vigent i es va fent un lloc en el sector, de tant en tant rep donacions de centres que tenen recursos similars o donacions personals d'usuaris que coneixen el centre.

Concretament Sida Studi rep finançament pública de: la Generalitat de Catalunya, en els departaments de Treball, Afers Socials i Famílies, del Departament de Salut, del Govern Espanyol en la Secretaria Nacional sobre el Sida, de l'Ajuntament de Barcelona i de la Diputació de Barcelona en l'àrea d'Atenció a les Persones.

L'únic finançament privada que rep Sida Studi es la de Obra social "la Caixa".

Acabant amb el tema d'institucions cal destacar que Sida Studi té centres de referència, institucions de referència pública com la UNESCO. Aquesta institució està molt conscienciada en la salut en general, però en la temàtica de Sida Studi també, l'entitat està pendent de les notícies que penja, la informació que dona i també té un catàleg disponible en la seva web molt interessant, que es va actualitzant contínuament. Aquesta institució intenta donar suport als ministeris d'educació, investigadors i professionals a través d'una base dades, lloc web i servei d'informació.

Sida Studi recull i preserva materials i documents en diversos formats i suports que tracten sobre el VIH/sida per tal de conservar la seva memòria històrica que formen part del seu fons documental on és també es recopilen recursos sobre la salut sexual. El fons documental del qual disposen és consultable en línia amb més de 70.200 documents i campanyes, actualment el 72% del fons està digitalitzat.

També es realitzen formacions o dinàmiques de grup o butlletins electrònics, ja que es creu en la capacitat de professionals d'influir positivament en la vivència de la sexualitat de joves per tal de garantir els seus drets sexuals i reproductius.

El centre busca promoure una educació afectiva i sexual per als joves i els seus entorns educatius, incorporant de manera transversal la perspectiva LGTBI i la diversitat funcional.

Hi ha tres departaments clarament diferenciats:

L'àmbit de formació on es realitzen formacions i tallers educatius sobre sexualitat després hi ha l'àmbit de documentació, on són dues persones treballant, les quals s'encarreguen de digitalitzar tot el fons documental, es recullen peticions que realitzen als usuaris, realitzen tasques de cerca d'informació i catalogació...

Quan parlem dels serveis i el fons ja em centraré en les tasques que es realitzen en el Centre de Documentació i Recursos Pedagògics.

Per últim, i no menys important, hi ha el departament de comunicació, el qual divulga un discurs d'acord amb la visió de Sida Studi per generar una transformació social i orientar les polítiques públiques.

Sida Studi és considerat un centre sense ànim de lucre, que com ja he esmentat anteriorment, en rebre quasi tot finançament de caràcter públic, el centre es reconeix d'utilitat pública.

Cada any es rep finançament públic per tal de gestionar totes els despeses que hi ha durant l'any: noves adquisicions, possibles factures, material de treball, imprevistos... És per això també que es realitza un informe cada any per tal de declarar totes les activitats que es duen a terme al centre i justificar-ho tant a la Generalitat com a l'Estat Espanyol que són els organismes dels quals depèn Sida Studi.

Tal com indica el seu pla estratègic, s'ha dissenyat una planificació que van seguint les línies de treball esmentades anteriorment i és Sida Studi qui té la completa responsabilitat en l'elaboració d'aquest pla. Per a realitzar la seva planificació es necessita la participació de tots els àmbits del centre i formar una correlació per tal de generar eficiència i eficàcia.

Per dur a terme i avaluar el pla, es disposa tot el contingut d'aquest en un full de càlcul dinàmic, d'aquesta manera es pot anar actualitzant la informació de les reunions d'avaluació que es realitzen de forma trimestral.

Sida Studi li dóna una importància molt elevada a l'avaluació, en el seu pla estratègic es dissenya una avaluació contínua i completa per tal de poder aprendre dels possibles errors i treure unes conclusions concretes i poder prendre un conjunt de decisions.

Per tal de realitzar una bona avaluació les planificacions operatives anuals s'han desenvolupat a través d'activitats i els resultats d'aquestes són associats a indicadors per tal d'establir uns criteris de quantitat i qualitat sobre la seva realització.

A part de les reunions trimestrals es realitzaran també tallers anuals per tal de valorar la situació del centre en aquell moment, el seu context, comprovar l'adaptació dels serveis a les necessitats... Reunir-se per veure com està funcionant el centre i en quin punt es troba en el moment de la trobada.

A l'expirar la vigència del pla es desenvoluparà un taller d'avaluació i reflexió crítica per tal d'extreure les conclusions, amb aquestes conclusions s'elaborarà un informe final, detallant les dificultats, el compliment dels objectius i els resultats obtinguts i a partir d'aquí es prendran les decisions conseqüents.

Tant el pla estratègic com el seu desenvolupament seran d'accés públic per tal d'assegurar la transparència, i es plasmarà en les memòries anuals del centre.

3.Anàlisi del context

SidaStudi s'encarrega de conservar i preservar tot el seu fons documental sobre VIH/sida i salut sexual a part de realitzar formacions sobre sexualitat tan educatives com a professionals.

Tal com s'esmenta a la seva pàgina web:

La missió del centre és contribuir a generar una transformació social i política que asseguri que totes les persones pugui gaudir de la seva sexualitat d'una manera saludable i lliure de violències. Es vol fomentar l'empoderament de les persones i comunitats de les quals la seva sexualitat està sent vulnerada (a través de la diversitat cultural, de gènere, sexual...) i l'autodeterminació de les persones en relació amb el seu cos, al seu plaer i als efectes i possibles riscos (violències masclistes, ITS, embarassos no planificats...).

La visió de SidaStudi és habitar un món lliure d'heteroparticipat en el qual les persones facin valdre i reconèixer els seus drets sexuals i reproductius.

Les seves funcions són promoure una sexualitat saludable a través de la diversitat sexual i de gènere i també gestionar l'organització en una ètica basada en un funcionament horitzontal treballant en xarxa, sent una organització sense ànim de lucre i garantint el dret a la informació mitjançant el lliure accés gratuït.

Per tal de desenvolupar la seva missió Sida Studi es centra en les següents línies de treball:

Comunicació: divulgació d'un discurs d'acord amb la seva visió per tal de generar la transformació social.

Incidència política: es treballa per a la construcció d'un marc legal que faciliti el desenvolupament dels drets sexuals i reproductius.

Educació i sensibilització: promoció d'una educació afectivo-sexual per a joves incorporant la perspectiva LGTBI i la diversitat funcional.

Conservació de la memòria històrica VIH/sida i serveis de formació avaluació i documentació per a professionals del sector i investigadors.

3.1 Usuaris

A Sida Studi trobem usuaris molt diferents, en realitat tothom qui vulgui pot ser usuari del centre, però hi ha tipus d'usuaris que s'acostumen a repetir.

Els usuaris potencials de Sida Studi és tota la gent, la ciutadania en general, tot tipus de persona o entitat.

I després tindriem els usuaris reals:

Aquí cal diferenciar als usuaris que serien de la biblioteca dels usuaris de l'àmbit de formació.

Els usuaris que fan ús dels serveis de la biblioteca, la majoria són, o de l'Estat Espanyol o de Sud Amèrica. Quasi la majoria hi acudeixen en relació a l'àmbit científic o acadèmic, però també acudeixen particulars.

Els usuaris de la biblioteca acostumen a ser persones que necessiten fer consultes sobre algun tema de sexualitat o sida per a treballs de final de grau, màsters, articles científics o monografies.

També acudeix al centre gent afectada en l'àmbit per a demanar més informació sobre algun tema que sigui del seu interès i gent del barri o de la ciutat que coneix el centre des de fa temps i visiten el centre per agafar, per exemple, preservatius. Però si demanen informació molt especialitzada que nosaltres no els hi podem donar, els professionals del centre els deriven a un altre possible punt d'informació que els pugui ajudar millor amb la necessitat d'informació que tinguin.

D'altra banda, en l'àmbit de formació, ens trobem amb usuaris com poden ser les escoles o centres en els quals s'imparteixen tallers per a joves o professionals que es volen formar en aquest àmbit.

Cal comentar que normalment els usuaris no consulten al centre, en el cas de la biblioteca es realitza tot en línia i en el cas de l'àmbit de formació, els treballadors de Sida Studi o van a les escoles o centres a realitzar als tallers o fan la formació per via telemàtica degut al moment actual en el qual ens torbem a escala mundial. Però, rarament es reben visites d'usuaris al centre, com a molt, de vegades si algun centre escolar ho demana, es fa alguna visita guiada.

3.2 Serveis

Sida Studi duu a terme diferent serveis, segons el departament del qual parlem. Però bàsicament es donen dos serveis principals. Els serveis que dona el CDRP (Centre de Documentació i Recursos Pedagògics) i els serveis que dona el departament de formació.

Em centraré en els serveis del Centre de Documentació i Recursos Pedagògics que és on he realitzat la meva estada de pràctiques.

El seu catàleg està dirigit a tots aquells usuaris que busquin documents sobre temes relacionats amb VIH/sida, les ITS, les addiccions, i els comportaments que suposen un risc per a la salut dels joves. La base de dades reuneix llibres, estudis, informes, o diversos materials d'informació i prevenció, el seu objectiu igual que el de Sida Studi és facilitar l'accés als documents que aportin coneixements útils, mitjans d'actuació sobre les pràctiques de prevenció i educació sanitària.

Com he comentat abans, aquest centre de documentació no és molt comú, sobretot en l'àmbit nacional. A nivell internacional sí que hi ha alguns centres, que no són iguals, però que s'hi assemblen molt. Un dels més semblants, que jo vaig utilitzar també per fer cerques d'informació és "La Médiathèque" que depèn del Centre Regional d'Informació i Prevenció de la Sida i Salut Juvenil, aquest seria una derivació de Sida Studi, i és dels únics centres que més s'assemblen a l'entitat.

En alguns dels apartats anteriors ja he explicat per sobre les tasques i serveis que es realitzaven, però ara aprofundiré de forma extensa quins són els serveis que es realitzen en el departament de documentació.

Com he comentat amb anterioritat hi ha dues persones que treballen a l'àrea de documentació. El Víctor i la Marta.

El Víctor s'encarrega de digitalitzar tot el fons documental a través de la catalogació amb el programa "Inmagic".

Encara que un 72% del fons estigui digitalitzat queda molt per fer i en el dia a dia també poden arribar noves adquisicions.

També s'encarrega de buscar nova informació que pugui sortir, està atent a les novetats que hi ha, a les notícies que surten, i cada any amb el pressupost que dóna l'àrea de documentació se'n va juntament amb la Marta a la cerca de llibres i novetats a una llibreria del barri del raval especialitzada en sexualitat, aquest any també vaig tenir l'oportunitat d'anar-hi jo.

Recull tota aquella documentació que pugui ser d'interès per al centre i que pugui servir als usuaris per a satisfer les seves necessitats d'informació.

Finalment el Víctor també s'encarrega de contestar totes les consultes que realitzen als usuaris, realitza el servei d'atenció a l'usuari. Les consultes poden ser molt diverses, pot ser que es consulti informació més especialitzada, informació per a un públic general o per exemple informació per a persones afectades en el tema.

En els temes dels quals s'encarregava el Víctor sobretot jo el vaig ajudar en el tema de cerca nova informació i de seleccionar bibliografia, ell em va ensenyar diferents plataformes que podrien ajudar-me, plataformes més aviat internacionals però alguna també a nivell nacional.

Com abans deia buscava molta informació a "La Médiathèque", ja que allà era una plataforma la qual m'assegurava trobar molta informació, ja que és la que més s'assembla a l'entitat. Altres plataformes interessants que em van servir són bases de dades que no tracten la temàtica en concret, però sí que són especialitzades, com per exemple la Biblioteca Nacional de Salut d'Estats Units, té un catàleg genèric, però té coses de VIH/sida i sexualitat.

A part del que d'aquestes plataformes, també buscava en bases de dades especialitzades que sabia de la seva existència en assignatures com "Recursos i Serveis de Referència", plataformes com per exemple "Scopus". Ho feia per tal d'explorar totes les vies possibles i trobar informació interessant per enriquir el catàleg.

D'altra banda la Marta s'encarrega de portar tota la part de les campanyes. S'encarrega d'una part molt interessant de tots els serveis que es fan i que personalment em va agradar molt. El format de les campanyes és molt divers: pòsters, cartells, tríptics, vídeos, imatges...

Les institucions de diferents localitats, tant a nivell espanyol com a nivell europeu i internacional realitzen campanyes sobre sexualitat i sobre VIH/sida, doncs bé la Marta s'encarrega de recollir totes aquestes campanyes que fan diferents institucions, aquestes poden ser ajuntaments, ONG's, associacions sense ànim de lucre...

Hi ha associacions que col·laboren amb el centre que ja envien directament les campanyes al centre, però la Marta també fa una recerca exhaustiva per diferents associacions de molts països arreu del món per trobar campanyes noves i enriquir el fons de Sida Studi. La majoria de campanyes són d'Espanya o Sud Amèrica encara que també n'hi han d'Europa.

Jo vaig ajudar la Marta a realitzar totes aquestes tasques, ella em va ensenyar a quines institucions podia buscar per trobar cartells de bona qualitat que tenen uns fons molt interessants de cartells de diferents campanyes, són plataformes les quals permeten baixar el cartell en bona qualitat per ús de difusió. Es buscaven aquests cartells i després de quina institució pertanyen, ja que en les campanyes era molt important recollir la institució creadora del cartell per tal d'indicar-ho a la catalogació i a l'hora de què els usuaris busquin en el catàleg, puguin buscar per institució o veure a quina entitat pertany aquell cartell que han trobat. L'altra opció per trobar campanyes i/o cartells és cercar directament a institucions, entitats, o governs.

A partir d'aquí cataloga les campanyes, siguin imatges, vídeos, tríptics... En el cas dels cartells els que tenen una bona qualitat els imprimeix, plataformes que tenen molts cartells de qualitat sobre VIH/sida que permeten imprimir són: Wellcome Collection, la UCLA Library i AIDS Education Posters. D'altra banda a nivell nacional cal destacar que el Ministeri d'Educació també té disponibles campanyes i cartells a la seva web i la Generalitat, concretament en el Departament de Salut té un apartat de campanyes de diferents temàtiques, tenen una especialitzada en VIH/sida.

En general hi ha moltes plataformes que desconeixia que tracten el tema del VIH/sida i sexualitat, aportant informació o que recopilen cartells i documentació molt interessants i que tenen un fons molt complet sobre aquesta temàtica, entre les indicacions de la Marta i les cerques que jo vaig realitzar pel meu compte he pogut veure diferents institucions i entitats que tenen molta informació sobre el tema.

Tots els pòsters o cartells impresos es guarden en unes calaixeres molt àmplies per tal que es conservin i preservin de forma òptima, i també es digitalitzen per tal d'oferir-los al catàleg en línia a través del web.

Molts cops aquests pòsters es presten a diferents entitats, escoles o associacions per a fer exposicions o tallers.

Potser el més curiós de veure són els cartells i les campanyes ja que és un material que no és pot trobar a qualsevol lloc. Aquests guarden en un lloc especial i el tractament documental que reben es diferent, es porten a imprimir a un lloc especial, es plastifiquen i es guarden amb una etiqueta que porta un identificador únic per tal de diferenciar els cartells de sexualitat dels de VIH/sida, a part de que es poden prestar a diferents institucions o associacions.

Jo vaig tenir la sort de poder tocar tots els àmbits de la biblioteca, vaig ajudar tant el Víctor com a la Marta en les seves tasques i va ser molt interessant. En les tasques del Víctor vaig poder posar en pràctica certs coneixements que he anat aprenent al llarg del grau, com per exemple, cerca d'informació a bases de dades especialitzades, consulta de bibliografia o catalogació de recursos. I en canvi quan vaig estar treballant amb la Marta vaig poder aprendre moltes coses ja que aquestes tasques no són comunes a molts centres, vaig poder veure com es buscaven aquest tipus de campanyes, com s'havia de cercar aquest tipus d'informació, i com he esmentat anteriorment va ser molt curiós veure el tractament documental que reben aquest tipus de recursos.

3.3 Fons

El fons documental de Sida Studi està disponible per a tothom que el vulgui consultar, compta amb més de 70.200 documents i campanyes, d'aquesta xifra el 72% està digitalitzat. Aquest fons està disponible en línia, a la seva pàgina web.

La particularitat del fons documental d'aquesta entitat és que et pots trobar recursos de molts tipus i molt diversos i trobo que és el que fa diferent aquest fons documental. Et pots trobar recursos molt diferents entre ells: articles, llibres, campanyes, cartells, material preventiu... En ser un fons tan extens hi ha tota mena de recursos i que molts d'ells tenen molts anys d'història.

És curiós perquè es veu també, l'evolució de la informació i el coneixement del VIH/sida i de la sexualitat en la societat si compares recursos de fa anys amb els recursos d'avui en dia.

Com s'ha comentat amb anterioritat el fons documental es pot consultar en línia, si hi ha recursos que no estan penjats a la web, però sí que estan disponibles els usuaris

poden demanar al bibliotecari i aquest li facilitarà el que necessiti. Però els usuaris no poden consultar el fons de forma presencial, ja que el centre no està obert al públic, sí que en casos excepcionals es poden deixar recursos i en les formacions es poden utilitzar i repartir recursos als usuaris, com per exemple "el kit del plaer" que forma part del fons.

Tots els recursos del fons estan catalogats amb el programa de catalogació Inmagic, el fons es divideix en dues carpetes: VIH/sida i sexualitat.

Després de dur a terme la catalogació de diferents recursos es fa una exportació de tot el que s'ha catalogat per tal que es pugui veure al web i estigui disponible per a tots els usuaris, és per això que s'ha d'anar amb compte a l'hora de catalogar, per evitar introduir elements de sexualitat a la carpeta de VIH/sida i viceversa, ja que al web sortirà malament, i això pot provocar que els usuaris no trobin la informació que busquen.

Personalment al catalogar els primers recursos i fer posteriorment l'exportació em va fer molta il·lusió, veure que els elements que jo havia catalogat ja estaven al web. Ja que és el primer cop que ho veus i et dona la satisfacció de saber que ho has fet de la manera correcta i que gràcies a aquesta catalogació els usuaris que necessitin aquesta informació la podran consultar sense problema.

Per últim cal destacar que en fer aquesta catalogació, estem digitalitzant el fons de l'entitat, és per això que cal guardar totes les fotografies, vídeos, àudios en carpetes i subcarpetes, per tal de poder a la informació quan la necessitem de forma pràctica i ràpida.

Doncs bé Sida Studi s'organitza de la forma següent:

Primer de tot les carpetes es divideixen en les diferents àrees de l'entitat: comunicació, administració, sexualitats, CDRP, evalua+, coordinació.

Ens centrarem en la carpeta de CDRP (Centre de Documentació i Recursos Pedagògics), doncs bé a partir d'aquí les carpetes estan dividides per anys. I dins dels anys es dividien per mesos, dins de cada mes estaven tots els recursos que es catalogaven en aquell més.

Per tal de diferenciar els recursos se'ls hi dona una nomenclatura segons la seva naturalesa, per exemple si és un document normal l'element s'anomena DD, si és un àudio AU, si és un vídeo VI, si és una campanya CA, si és una imatge IM, etc. Es posen aquestes dues lletres per saber de quin tipus estem parlant i després es posa el número seqüencial que li pertoca. D'aquesta forma és molt més fàcil accedir a allò que necessitem buscar, és una forma pràctica de separar els recursos, tot i que ni han molt més trobo que aquest mètode és encertat, almenys durant la meua estada al centre em va resultar molt pràctic.

En resum, el fons documental de Sida Studi és un fons no gaire comú, divers i original, on es poden trobar recursos molt diferents entre ells, però que junts tenen un sentit. També està adaptat per a totes les edats, hi ha de tot i per a tothom, per tal que sigui un fons accessible a tot aquell que vulgui consultar sobre les dues temàtiques principals que tracta el centre. Aquest és un fet que em va agradar, ja que no a totes

les institucions pots catalogar recursos tan diferents entre ells, això em va ajudar a saber com catalogar cada recurs segons la seva naturalesa i forma, i veure que es pot aprendre de VIH/sida i sexualitat a través de molts canals d'informació, el centre ens ofereix als usuaris moltes opcions informacionals per documentar-se i per aprendre que mai és tard.

3.4 Equip humà

Primer de tot destacar que Sida Studi té un funcionament organitzatiu horitzontal, aquest tipus de pràctica vol propiciar que el poder de decisió sigui, dins de l'organització, igualitari entre tots els membres que hi treballen. Tal com marca el seu pla d'igualtat, totes les persones implicades en el desenvolupament de la missió del centre tenen el mateix accés a la informació, espais de reflexió i presa de decisions.

Partint d'aquesta base, l'entitat té el següent organigrama:

A dalt de tot es troben els socis, aquests tenen la darrera paraula amb relació als seus objectius, programes i processos. Cada any es celebra una assemblea ordinària per tal d'analitzar els processos i a partir d'aquí prendre decisions.

Després hi ha la junta directiva, el director és el David Paricio Salas, ell és qui s'encarrega d'organitzar i coordinar tot el centre en general, a part d'això s'encarrega de dur a terme les formacions.

I a partir d'aquí hi ha ja tota la resta de treballadors. Segons indica l'entitat, a partir d'aquí l'organigrama es divideix en dos. Hi ha l'àrea de gestió i l'àrea de programes.

Pel que fa a la part de gestió, hi ha el departament de coordinació, com ja he esmentat anteriorment, el d'administració del qual s'encarrega una persona i s'encarrega d'administrar tots els comptes i gestions de l'empresa, per exemple, de justificar el pressupost que ens donen cada any, i finalment, el departament de comunicació, que també hi treballa una persona, s'encarrega de portar tot el tema de les xarxes socials, comunicació amb altres entitats...

D'altra banda hi ha l'àrea de programes, aquesta àrea es centra en les activitats i programes que es realitzen a l'entitat. Primer de tot tenim el centre de documentació, en aquest departament hi estan treballant dues persones, es duen a terme tasques de catalogació, recerca de nova informació, consultes a usuaris... Després tenim la part de sexualitats, aquesta és la part de formació on es realitzen accions educatives, tallers, distribució de material preventiu...

Ara sí, ja per últim tenim el departament d'Evalua+, aquest departament s'encarrega de la constant avaluació del centre i dels seus projectes. Com ja he esmentat amb anterioritat, l'entitat es pren molt seriosament el tema de l'avaluació del centre per poder anar millorant constantment, per ells l'avaluació és útil per tal de millorar els seus projectes i generar un coneixement general que abasti tota l'entitat i que es basi en l'experiència de professionals, és per això la raó d'aquest departament i la necessitat de tenir un assessorament extern per tal de realitzar una bona avaluació.

En general no és una plantilla molt gran, però des del meu punt de vista això és un punt a favor.

Durant la meua estada al centre vaig poder veure una molt bona comunicació i organització entre tot el personal de la plantilla, i crec que una de les claus és el seu funcionament organitzatiu, ja que aquest incentiva un bon ritme i ambient laboral, també al ser poca gent la comunicació i organització de la feina és més fàcil i fluida.

3.5 Ubicació i equipament

Sida Studi es troba ubicada al centre de la ciutat de Barcelona, justament al carrer del Carme 16, al costat de la Rambla. El seu horari és de 10:00 a 14:00 de dilluns a divendres. Al ser un edifici ubicat al centre de la ciutat fa que hi hagi molt bona comunicació amb tot el transport públic, ja que la ubicació de l'associació no queda més lluny de deu minuts de Plaça Catalunya.

Il·lustració 1 Portal i balcó de Sida Studi

El seu edifici és relativament nou i es troba a la planta principal, Sida Studi està ubicat en un pis, a la resta de plantes hi ha habitatges. Cal destacar que es comparteix espai amb una altra entitat que es diu *Creación Positiva*, aquesta és una ONG positiva que va ser creada l'any 2001 i treballa per la defensa dels drets sexuals, la promoció d'una salut sexual i per una vida digna de les persones.

Il·lustració 2 Part de la Biblioteca de Sida Studi

El pis es divideix en dues parts diferents, la part de formació i comunicació, amb dues sales, una per les reunions i l'altra dotada d'ordinadors per a treballar, a la sala de reunions també es troben guardades, en unes grans calaixeres, tots els pòsters de les campanyes, aquestes són especials de característiques molt àmplies per tal de conservar i preservar bé els pòsters.

A l'altra part, una mica més ampla es troba la biblioteca. En la fotografia superior es pot veure part d'aquesta, a la part que podem veure a la imatge es troba tot el que és recursos i informació sobre VIH/sida i a l'altra banda es trobar tots els recursos sobre sexualitat, també són prestatgeries com les que podem veure a la fotografia, després hi ha un escriptori gran amb tres ordinadors per als bibliotecaris que hi treballen.

Des del meu punt de vista en aquesta part de l'entitat, l'espai es veu molt reduït, ja que, en un temps, no molt llunyà, a l'adquirir més recursos i materials, l'espai se'ls hi farà petit, de totes maneres és un tema que ja destacarem i aprofundirem tant en l'apartat debilitats com en l'apartat de la proposta de millora.

3.6 Difusió i comunicació

La pàgina web de Sida Studi és l'eina principal amb la qual es realitza la difusió dels serveis que ofereix l'entitat, tot i que també té presència a les xarxes socials.

Hi ha dues webs: la que VIH/sida i la de sexualitat. És l'únic dolent que li veig, ja que en certa manera l'usuari es pot despistar i estar buscant alguna cosa de sexualitat a la pàgina de VIH/sida i viceversa. De tota forma des de les dues webs es pot accedir a l'altre web de forma fàcil i visible.

Pel que fa a la pàgina web podem trobar: la presentació de l'entitat, el seu catàleg en línia de VIH/sida o sexualitat, informació sobre els tallers i els cursos/formacions que es realitzen i altres serveis que realitza l'entitat (consultes sobre una temàtica concreta, preguntes sobre el centre, assessorament a estudiants i/o professionals...).

La web és molt intuïtiva. Es troba tot molt fàcilment, ja que la pàgina està ben dissenyada perquè a l'usuari se li faci accessible la plataforma i no es passi temps buscant el que necessita.

Un punt a favor del és que hi ha un mapa web, per si l'usuari no troba allò que busca, està tot en un llistat esquematitzat que s'entén força bé, aquest mapa web el pot orientar a trobar la informació que necessita.

D'altra banda la web es va actualitzant constantment, el catàleg tant de sexualitat com de VIH/sida s'actualitza setmanalment quan es fa l'exportació de la catalogació realitzada al programa de catalogació "Inmagic".

Després també en l'apartat del centre de documentació cada dues setmanes es destaquen com a recomanacions diferents cartells i campanyes, per exemple si s'acosta el dia mundial contra el VIH/sida normalment es destaquen cartells i campanyes en relació amb aquest dia.

També dins d'aquest apartat es realitzen butlletins de novetats durant l'any, on hi apareixen diferents temes dins de la temàtica principal. Ofereixen una subscripció gratuïta als usuaris per rebre informació i per tal que estiguin al dia de les novetats.

A part del web tenen compte de Instagram, Facebook i Twitter. El Instagram no el tenen actiu des de fa anys. Però el Facebook i el Twitter si.

Tant en Twitter (@sidastudi) com en Facebook (SIDA STUDI) es difon informació a través de publicacions sobre el centre, notícies relacionades amb el VIH/sida o sexualitat de forma diària, d'aquesta manera poden mantenir als seus usuaris informats en tot moment dels serveis i recursos que hi ha en el centre o de la informació relacionada que Sida Studi vulgui compartir amb els seus seguidors.

En el cas de Twitter hi ha un feedback en forma de comentaris, "retweets" amb els seguidors i altres institucions, això fa que hi hagi una bona activitat dinàmica entre Sida Studi i la plataforma, els seus usuaris i/o seguidors.

4. Avaluació

En aquest apartat s'analitzarà les debilitats, amenaces, fortaleces i oportunitats de Sida Studi a través de tot el que s'ha esmentat anteriorment.

Debilitats

Com a debilitat principal destacaria el seu catàleg. Com ja s'ha esmentat anteriorment en aquest treball a Sida Studi es tracten dues temàtiques: el VIH/sida i la sexualitat. Doncs bé a l'hora de realitzar la catalogació tenen es cataloguen de forma separada, és a dir hi ha un espai per catalogar VIH/sida i un espai per a catalogar sexualitat, i en la pàgina web passa el mateix, hi ha una web de VIH/sida i un altre de sexualitat.

Des del meu punt de vista jo ho catalogaria tot de forma única, ja que molts cops el fet de separar una temàtica de l'altre et pot comportar problemes. Per error pots catalogar un recurs de sexualitat al catàleg de VIH/sida i viceversa i a l'hora de realitzar l'exportació a la web surt malament també. Jo uniria els dos catàlegs i en formaria un únic, d'aquesta manera no hi hauria aquest tipus d'errors.

En la pàgina web passa el mateix, a mi, per exemple m'ha passat diversos cops d'estar buscant algun recurs en la pàgina web que no toca, i es podrien posar les dues temàtiques en una mateixa web de forma ben diferenciada, sense necessitat de crear dues webs diferents.

Entenc que aquest canvi suposaria una gran inversió de capital i temps, ja que no és fàcil realitzar un canvi d'aquestes característiques. No seria tasca fàcil, ja que ambdues temàtiques tenen matèries i conceptes diferents i tot això s'hauria d'unificar, caldria realitzar un moviment de dades a gran escala.

Però m'ho han comentat diversos cops que a ells els hi agradaria unificar les dues temàtiques, ja que seria molt més pràctic i eficaç pel funcionament del centre de documentació i també per als usuaris.

Un altre punt dèbil a destacar són les xarxes socials. Twitter i Facebook són xarxes socials en les quals l'entitat té presència i està activa. Però després hi ha una xarxa social que és Instagram, en la qual l'entitat no està activa, seria important tenir-hi presència, ja que és una de les xarxes més potents avui en dia.

I en cap de les xarxes socials el centre de documentació no es dóna a conèixer gaire, caldria que tingués més ressò.

Com a última debilitat a destacar és l'espai. Com he comentat en l'apartat d'espai i equipament, es guarda tota la documentació que conforma el fons documental en l'espai del centre de documentació, en unes grans prestatgeries que tenen, fins ara no els hi ha donat problemes per què han tingut molt lloc per ubicar tots els documents i recursos, però a curt termini si volen conservar tot el fons haurien d'ampliar aquest espai per ubicar tot el fons o tenir més cura de les adquisicions que es realitzen i realitzar esportades de forma més freqüent.

Amenaces

Sida Studi és un centre que es veu petit però que engloba moltes tasques a nivell nacional i internacional.

Però que es pot veure ocultat per altres grans centres i associacions que són més reconegudes a nivell nacional, plataformes o centres que encara que no facin la mateixa funció en si, tracten la mateixa temàtica i és per això que s'han de fer veure a les xarxes socials i explicar bé quines són les seves funcions i quins serveis realitzen per tal de no quedar-se endarrere i diferenciar-se de la resta, ja que l'entitat té molt potencial i també molt per oferir i per això s'han de saber vendre a través de diferents canals, un molt potent avui en dia són les xarxes socials.

Fortaleses

L'equip que conforma Sida Studi és un equip molt unit i el seu funcionament organitzatiu horitzontal propicia un bon ambient de treball amb una bona col·laboració i organització entre totes les persones per tal de complir i arribar als objectius que s'han proposat en el pla estratègic.

A part, considero que tenen un bon equip humà a nivell professional, tant el centre de documentació com en els altres departaments que també he pogut conèixer, responen de forma òptima a les necessitats dels seus usuaris pel que fa a les seves necessitats d'informació, siguin del tipus que siguin sempre es dóna el millor servei possible i de forma professional.

I també cal destacar que entre tots els departaments treballen de forma coordinada i van en sintonia, hi ha molt bona comunicació, això fa que l'equip vagi de forma unida cap al futur i que la feina es realitzi molt millor i de forma més eficient i efectiva.

Sida Studi és un centre que pot servir com a eina de suport per a administracions, professionals, estudiants o persones d'arreu. Disposa d'un fons documental molt extens sobre VIH/sida i sexualitat des de fa més de trenta anys. Per tant es porta recollint informació des de fa molts anys. Es recull informació de tota mena i en formats molt diversos i això és un punt a favor pel centre, ja que no es troben centres que siguin molt comuns a aquest.

Tenen un fons molt extens i interessant que no té qualsevol entitat, i això és un punt fort a destacar. Hi ha recursos que no trobem a qualsevol lloc, recursos molt especialitzats sobre la temàtica que tracta l'entitat.

Tots els recursos sobre VIH/sida seria el més original, ja que el fons documental disponible té més de 30 anys de recorregut i es recullen documents d'ençà que es va començar a conèixer aquesta la sida fins avui en dia. Gràcies al fons es pot veure perfectament l'evolució informacional, els nous coneixements i creences sobre la malaltia que han anat avançant de forma molt accelerada.

Oportunitats

Sida Studi és un centre que té bona imatge i col·labora amb entitats de renom: Comitè 1 de Desembre, Generalitat de Catalunya, DIXIT...

A partir d'aquí l'entitat podria col·laborar amb entitats semblants que donessin a conèixer encara més el centre i la seva labor, ja que considero que el centre té molt potencial i té molt per oferir. Tant pels valors que transmet com pels serveis i activitats que realitza.

Té un centre de documentació molt important, no tothom té un fons documental amb més de trenta anys d'història sobre la sida i la sexualitat i això és una oportunitat per ensenyar-ho a la gent i aplegar a més persones que no sàpiguen de l'existència de l'entitat i que potser estan interessats en el tema.

A part es duen múltiples activitats i formacions dinàmiques que des del meu punt de vista es podrien donar més a conèixer i que a través d'aquestes es podria tenir l'oportunitat d'accedir a més associacions i organitzacions i mitjançant el "boca a boca" convertir Sida Studi en una entitat més coneguda a nivell nacional i internacional.

A partir de les xarxes socials es poden donar a conèixer tot el centre de documentació i tot el que té el centre per oferir i pot servir com a eina d'oportunitat per a impulsar a l'entitat i perquè la societat pugui veure tot el que té per oferir i la labor social que pot dur a terme amb els seus serveis.

5. Proposta de millora

Després de fer tot el treball i conèixer tota l'història i context de Sida Studi, i a partir de veure les debilitats, amenaces, fortaleces i oportunitats he pogut extraure les propostes de millora per a l'entitat que des del meu punt de vista plantejo.

Des del meu punt de vista el problema principal és el de tenir dos catàlegs per a les dues temàtiques perquè això fa la tasca més complicada, no es tractarà en aquest apartat, ja que no s'ha tingut el temps suficient per aprofundir sobre el tema i es tracta d'un tema complex, ja que requereix molt temps i molta precisió en una migració de dades tan important, no només serien els recursos, s'haurien de migrar dades com per exemple les matèries.

Un dels altres aspectes que cal comentar és el de l'espai, a Sida Studi tenen, com ja he comentat a l'apartat d'ubicació i equipament, l'espai del centre de documentació per a emmagatzemar al seu fons documental, on a una banda hi ha unes grans prestatgeries on s'ubiquen tots els recursos relacionats amb la temàtica VIH/sida, a l'altra banda hi ha tots els recursos que fan referència a sexualitat i davant dels escriptoris on treballen hi tenen els discos i les pel·lícules, classificades també per temàtiques. Pel que fa a les campanyes, els cartells que estan en format físic, es guarden en unes grans calaixeres per a una òptima preservació i conservació, i s'ubiquen a la part on està el departament de sexualitat i formacions.

Tal com ho vaig veure durant la meua estada de pràctiques, l'espai és limitat i amb el pas del temps si no es posa remei faltarà lloc. Com acabo d'esmentar els cartells ja s'ubiquen a un altre lloc que no són a l'espai que ocupa el centre de documentació.

Considerant el que acabo d'explicar optaria o per ampliar aquest espai reaprofitant zones de tot el centre o controlar les adquisicions i realitzar esporgades i/o tenir més recursos en digital i no tants recursos en físic.

Veient la situació optaré per la segona opció, perquè no hi ha molta possibilitat d'aprofitar nous espais, ja que el lloc on es troba l'entitat no és molt gran, l'espai és més aviat reduït.

A partir d'aquí s'hauran de seguir uns criteris d'adquisició i uns d'esporgada, per tal de tenir aquells recursos necessaris i imprescindibles disponibles al centre.

Per tal d'establir els criteris em basaria en aquells recursos que fa anys que estan al fons documental i estan obsolets, que ni els usuaris els poden reclamar i aquells que es poden prescindir d'ells que no passa res si són eliminats del fons per deixar entrar a d'altres, podrien ser llibres molt antics i que ja no estan catalogats que ja no demana ningú i que avui en dia ja hi ha recursos com aquest més actualitzats.

Pel que fa a les adquisicions em basaria en aquelles que puguin aportar una cosa diferent en el fons i que la seva naturalesa sigui original, i prioritzaria aquells recursos que tinguessin format digital per tal de no haver d'ocupar espai innecessari, com per exemple, avui en dia, cançons, pel·lícules o articles que es poden trobar en línia.

Per tal de millorar encara més el tema de l'espai, jo optaria per digitalitzar totalment certs recursos els quals la seva naturalesa i forma ho permetin, d'aquesta manera no s'ocupa espai físic i els usuaris tenen els recursos disponibles en línia a través de la pàgina web i no s'han d'acostar a l'entitat. De totes maneres jo prioritzaria l'adquisició de recursos digitals, com per exemple, vídeos o articles de diaris que es poden trobar en línia i la digitalització.

L'altra proposta és millorar les xarxes socials del departament de documentació.

Avui en dia la difusió és una de les funcions que ha de tenir més pes en una entitat, i més en una com Sida Studi que viu dels usuaris i que sense ells la unitat no tindria sentit.

Com hem anat esmentant al llarg del treball, la unitat té presència a les xarxes socials, tant a Facebook com a Twitter, on hi ha una activitat notable. Però a Instagram no tenen cap mena d'activitat i és una plataforma potent avui en dia per tal de donar-se a conèixer i captar possibles usuaris potencials. A part a les plataformes on sí que tenen activitat no s'explota suficientment el paper que té i que realitza el centre de documentació a Sida Studi, es parla de l'entitat en general de les funcions que realitza, però el Centre de Documentació i Recursos Pedagògics no se li dóna la importància que necessita per tal que possibles usuaris coneguin al centre.

Aquest fet limita molt la difusió de les seves tasques, activitats, dels serveis i funcions que es realitzen al centre.

Per tant, la meva proposta és realitzar un compte a part, del compte oficial que té la institució, i crear un compte únic pel Centre de Documentació i Recursos Pedagògics. D'aquesta manera es donarà la importància necessària al centre i es podrà donar a conèixer de forma més detallada al fons, les seves tasques, etc.

Podrien crear comptes a Instagram i Twitter específiques pel centre de documentació, ja que són les xarxes socials, que, actualment tenen més èxit. Per tal de tenir èxit haurien de ser actius.

En el cas d'Instagram haurien de realitzar publicacions setmanals com mínim i realitzar històries cada dia. Sobre algun recurs que vulguin destacar, fent promoció sobre el centre i publicar també les tasques que realitza l'equip humà i que els usuaris puguin veure si el personal els hi podria satisfer alguna necessitat d'informació que puguin tenir.

En el cas de Twitter, cal mantenir un nivell d'activitat més alt, ja que el seu funcionament és diferent, aquesta plataforma viu el directe i es realitzen piulades i interaccions en tot moment, és per això que cal estar presents en aquesta plataforma, ja que d'aquesta manera l'entitat es pot informar de tot el que passa en el moment i també pot informar els seus usuaris de forma ràpida i la informació pot arribar de forma molt més ràpida, també els usuaris poden fer comentaris i poden re-twittejar al seu perfil (seria com reenviar) aquesta informació i pot arribar a molta més gent. Per tant s'haurà de realitzar piulades i retweets diàriament. Com és actius millor, per tal que hi hagi una interacció entre l'usuari i la institució i veure les reaccions i opinions de les persones.

En ambdues plataformes, es podria publicar noves adquisicions que tingui el centre, podrien explicar la diversitat del seu fons i la història d'aquest i també podrien destacar i recomanar cada setmana algun llibre o recurs i d'aquesta manera cridar l'atenció de possibles usuaris nous.

6. Conclusions

A partir de l'anàlisi elaborat en aquest treball i amb els seminaris que s'han realitzat durant aquests mesos passats m'han ajudat a situar-me i a poder extraure una conclusió d'aquesta experiència.

Al començar les pràctiques entrava amb ganes, però tenia les meves pors i inseguretats de si m'acabaria d'agradar el centre, ja que no estava entre les meves opcions, però ara que ho veig en perspectiva crec que no hauria pogut estar en millor lloc, he gaudit molt aquesta experiència.

Tal com he repetit molts cops en aquest treball, he pogut estar en un centre molt especial i diferent el qual no és gaire comú. Al tenir un fons documental d'una temàtica tan especialitzada he pogut veure i tractar molts recursos amb formats i naturalesa diferent. Això m'ha servit per aprendre a catalogar diferents objectes i recursos diferents i poder veure l'esforç i compensació d'aquella feina feta quan veia els recursos que jo havia catalogat a la pàgina web, la veritat és que és molt reconfortant.

Durant la meva estada de pràctiques he pogut posar en pràctica moltes assignatures que han fet que donessin sentit a les tasques que realitzava i que m'han ajudat a fer diferents funcions. Com per exemple a l'hora de cercar per bases de dades especialitzades, com no tenir soroll o silenci documental... I això provocava encara més motivació, ja que veia que tot el que havia estudiat tenia un sentit i ho podia aplicar en diferents tasques.

També he pogut aprendre dels meus companys que dia a dia m'anaven ensenyant diferents tasques o activitats.

El que més m'ha agradat és que he tocat tots els àmbits, he pogut treballar en tots els processos que es realitzen en el centre i això ha fet que en tot moment em sentís una més de l'equip humà de Sida Studi, ja que m'han deixat participar en totes i cada una de les activitats que es realitzen a l'equip durant el dia a dia i també m'han acompanyat

en tot en el que he necessitat, però a la vegada em donaven la meua llibertat i independència per dur a terme de forma autònoma moltes tasques.

He estat en el procés d'adquisició de recursos, en la catalogació d'aquests, he pogut veure com s'exporten i es penjen a la web, com es guarden i com es preserven els recursos, que, segons la seva naturalesa i forma aquests es tracten de forma diferent, també m'han fet formar part de portar els continguts del web perquè aquesta estigui actualitzada i completa i finalment també he realitzat alguna esporgada de recursos que ja havien quedat obsolets i no tenien, en aquell precís moment, sentit a l'entitat.

L'estada de pràctiques m'ha servit per tenir una presa de contacte amb el món laboral, a conèixer un centre de documentació molt curiós i molt complet que des del meu punt de vista és massa desconegut per la societat i que pot aportar molt a moltes persones que no saben que ho necessiten.

És una entitat amb molt potencial i té molts serveis i activitats per oferir als usuaris, considero Sida Studi una entitat molt capaç, i molt polifacètica té molts anys per créixer i anar-se adaptant als canvis que sorgeixin en la societat.

I repeteixo, aquesta experiència ha pogut donar sentit a tots aquests anys d'estudi i per fi he pogut entendre el perquè vaig triar aquest grau, després de tants anys estudiant és reconfortant acabar d'aquesta manera, ja que en els temps que corren ara mateix veus un raig de llum al final del túnel.

7. Bibliografia

- *Presentació Sida Studi . (2019). SIDA STUDI. Recuperat 8 de febrer de 2021, de [190925-presentacio-sida-studi-2019_cast-2982975582281080048.pdf](https://www.sidastudi.org/es/info/quienes-somos)*
- *Memòria 2019 Sida Sutdi. (2018-2019). SIDA STUDI. Recuperat 8 de febrer de 2021, de [200930-sida-studi memoria-2019-cast-2508091131713993111.pdf](https://www.sidastudi.org/es/info/quienes-somos)*
- *Quiénes somos, Sida Studi (s.d.)SIDA STUDI. Recuperat 8 de febrer de 2021, de <http://www.sidastudi.org/es/info/quienes-somos>.*
- *Plan estartégico 2019-2021. (2018-2019). SIDA STUDI. Recuperat 8 de febrer de 2021, de [190611-plan estrategico_cast_web-714792266432380366.pdf \(sidastudi.org\)](https://www.sidastudi.org/es/info/quienes-somos)*
- *Organirgrama. (s.d). SIDA STUDI. Recuperat 8 de febrer de 2021, de [200730-organigrama-4243727119873353418.pdf \(sidastudi.org\)](https://www.sidastudi.org/es/info/quienes-somos)*
- *Pla d'Igualtat entre homes i dones 2021-2023. (s.d). SIDA STUDI. Recuperat 8 de febrer de 2021, de [200727-pla_d-igualtat-2020_2023-2863387388070487887.pdf \(sidastudi.org\)](https://www.sidastudi.org/es/info/quienes-somos)*
- *PMB Group (s.d). Catalogue en ligne Médiathèque que des Crips .Recuperat 10 de febrer de 2021, de <http://mediatheque.lecrips.net/>.*
- *Le site du Crips Ile-de-France. (s.d). Crips. Recuperat 10 de febrer de 2021, de <https://www.lecrips-idf.net/>*
- *Collection d'affiches du Crips Ile-de-France. (s.d). Crips. Recuperat 10 febrer de 2021, de <https://www.lecrips-idf.net/miscellaneous/collection-affiches-cripsIDF.htm>*
- *UNESCO HIV and Health Education Clearinghouse. (s.d). UNESCO. Recuperat 10 de febrer de 2021, de <https://hivhealthclearinghouse.unesco.org/>*
- *UNESCO HIV and Health Education Clearinghouse. (s.d). UNESCO. Recuperat 10 de febrer de 2021, de [https://hivhealthclearinghouse.unesco.org/library/search/ all](https://hivhealthclearinghouse.unesco.org/library/search/all)*
- *The library at Wellcome Collection (s.d). Wellcome Collection. Recuperat 10 de febrer de 2021 de, <https://search.wellcomelibrary.org/iii/encore/?lang=eng>*
- *Collections. AIDS Posters (s.d). Wellcome Collection. Recuperat 10 de febrer de 2021 de, <https://wellcomelibrary.org/collections/digital-collections/aids-posters/>*
- *AIDS posters collection (s.d). UCLA Library. Recuperat 10 de febrer de 2021 de, <http://digital2.library.ucla.edu/viewItem.do?ark=21198/zz0002ksb2>*

- *AIDS EDUCATION POSTERS* (s.d.). *River Campus Libraries; Rare Books and Special Collections*. Recuperat 15 de febrer de 2021, de <https://aep.lib.rochester.edu/>
- *Digital Collections* (s.d.). *U.S. National Library of Medicine*. Recuperat 15 de febrer de 2021, de <https://collections.nlm.nih.gov/>
- *Campanyes* (s.d.). *Gencat : Canal Salut*. Recuperat 15 de febrer de 2021, de <https://canalsalut.gencat.cat/ca/actualitat/campanyes/>